

ЛЕКЦІЯ 3

ЕКОЛОГІЧНЕ ІНСПЕКТУВАННЯ ПОВІТРЯНООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3. Перевірка пересувних джерел забруднення повітря

Вимоги до автомобіля, що підлягає перевірці:

1) випускна система автомобіля не повинна мати прогарів, механічних пробоїв і нещільностей, що викликають витікання відпрацьованих газів і підсос повітря; *(тобто технічний стан)*

2) пальне і мастильні матеріали повинні відповідати маркам, що рекомендуються підприємством-виробником; *(якість пального)*

3) двигун повинен бути прогрітий до робочої температури охолоджувальної рідини (або моторного масла для двигунів з повітряним охолодженням), вказаної в техпаспорті по експлуатації автомобіля.

Виміри проводяться при нейтральному положенні важеля коробки передач.

Вимоги до вимірювальних приладів:

1) для ***визначення вмісту оксиду вуглецю та суми вуглеводнів у відпрацьованих газах двигунів автомобілів*** слід застосовувати газоаналізатори безперервної дії, що працюють за принципом інфрачервоної спектроскопії;

2) для ***визначення димності відпрацьованих газів*** повинен застосовуватись димомір безперервної дії.

Підготовка, обслуговування і експлуатація апаратури повинні проводитись у відповідності з вимогами експлуатаційної документації на даний вид апаратури. ***Засоби вимірювань повинні мати клейма з діючими строками державної повірки та свідоцтва про повірку.***

Методика проведення інструментального контролю токсичності відпрацьованих газів бензинових двигунів автомобілів передбачає визначення:

1) вміст оксиду вуглецю і вуглеводнів у відпрацьованих газах двигунів автомобілів який визначають при роботі двигуна на холостому ході для двох

частот обертання колінчатого вала двигуна, встановлених підприємством-виробником;

2) вміст оксиду вуглецю і вуглеводнів у відпрацьованих газах автомобілів повинен бути в межах значень, встановлених підприємством - виробником.

Методика проведення інструментального контролю димності дизельних двигунів автомобілів передбачає її визначення у відпрацьованих газах автомобілів для двох режимів роботи двигуна:

- вільного прискорення (розгін двигуна на холостому ходу від мінімальної до максимальної частоти обертання);

- максимальної частоти обертання (частота обертання вала двигуна на холостому ходу при повністю натиснутій педалі подачі пального).

Димність автомобілів не повинна перевищувати норм, вказаних у табл.3.1.

Таблиця 3.1 - Нормовані значення димності автомобілів

Режим вимірювання димності	Димність, %, не більше
Вільне прискорення для автомобілів з дизелями без надування	40
Вільне прискорення для автомобілів з дизелями з надуванням	50
Максимальна частота обертання	15

Результати вимірювань слід зафіксувати у протоколі встановленої форми (приклад додаток1).

Кількість автомобілів, що підлягають контролю, повинна складати не менше:

- 30% - для підприємств з числом автомобілів до 100 од.;
- 20% - для підприємств з числом автомобілів до 500 од.;
- 10% - для підприємств з числом автомобілів більше 500 од.

4. Операція "Чисте повітря" - здійснюється представниками територіальних органів Державної екологічної інспекції за участю *Державної автомобільної інспекції* та іншими спеціально уповноваженими державними органами і громадськими об'єднаннями в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Головним завданням операції «Чисте повітря» є зниження забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами автотранспортних засобів.

На період проведення операції «Чисте повітря» територіальними органами Державної екологічної інспекції з участю Державтоінспекції розробляється план її проведення, який погоджується з зацікавленими органами, які беруть у ній участь.

У відповідності до плану проведення операції, необхідно:

- здійснити перевірки організації роботи, яка проводиться власниками автотранспорту, станціями технічного обслуговування, по зниженню забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами автомобільного транспорту;

- перевірити наявність на підприємствах контрольно-регулювальних пунктів, їх забезпеченість засобами контролю токсичності та димності відпрацьованих газів, організацію їх ремонту, державних повірок, а також ефективність використання, професійну підготовку обслуговуючого персоналу;

- перевірити автотранспортні засоби, які належать державним, громадським, іншим організаціям та індивідуальним власникам на відповідність нормативам державних стандартів щодо токсичності відпрацьованих газів двигунів автомобілів;

- у разі наявності недоліків в роботі автогосподарств по охороні атмосферного повітря їх керівництву видавати приписи на усунення виявлених при перевірках недоліків і забезпечення дотримання вимог державних стандартів по токсичності та димності відпрацьованих газів двигунів;

- провести, з залученням засобів масової інформації, агітаційно-роз'яснювальну роботу серед населення про необхідність боротьби за зниження

забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами автотранспортних засобів та інформування населення про передовий досвід щодо повітроохоронної роботи підприємств.

Операція «Чисте повітря» проводиться щорічно в два етапи: весною та восени. За рішенням місцевих органів влади регіональні операції «Чисте повітря» можуть проводитись і у інші визначені ними строки.

Кількість та склад груп, які беруть участь в операції, затверджуються територіальними органами Державної екологічної інспекції і Державної автомобільної інспекції.

До складу груп, які формуються для проведення операції, можуть залучатися представники підприємств, установ та організацій за узгодженням з їх керівництвом.

При проведенні операції «Чисте повітря», у відповідності з планом її проведення, перевірки охоплюються підприємства, що експлуатують автотранспорт або проводять його технічне обслуговування чи ремонт, незалежно від форм власності, а також проводяться вибіркові перевірки транспортних засобів в процесі експлуатації на дорогах.

Проведення інструментального контролю токсичності та димності відпрацьованих газів автомобілів забезпечується як приладами контролюючих органів, так і організацій, що перевіряються.

Перевірка повітроохоронної діяльності автопідприємств, станцій технічного обслуговування, а також автомобілів на автодорогах здійснюється згідно з вимогами державних стандартів і інших нормативних документів.

За результатами перевірки станцій технічного обслуговування автомобілів, автотранспортних підприємств та автогосподарств складається акт перевірки виконання вимог природоохоронного законодавства.

По виявлених недоліках видаються приписи на їх усунення, до винних вживаються передбачені законодавством заходи адміністративного впливу.

За результатами перевірок державних та індивідуальних автотранспортних засобів на автодорогах складається відомість

результатів вимірів вмісту шкідливих речовин у відпрацьованих газах та вживаються передбачені заходи адміністративного впливу до водіїв.

Результати проведення операції узагальнюються та аналізуються. По виявлених недоліках з питань дотримання вимог природоохоронного законодавства в регіоні інформуються місцеві органи державної виконавчої влади. Матеріали і пропозиції з питань оздоровлення повітряного басейну направляються в Мінприроди України.

4. Основні порушення законодавства про атмосферне повітря

Основними видами порушень у галузі охорони атмосферної повітря є:

- відсутність затверджених і відповідно оформлених нормативів гранично допустимих викидів;
- відсутність дозволів на викид забруднюючих речовин в атмосферу;
- перевищення дозволених величин викидів;
- випуск в експлуатацію транспортних та інших пересувних засобів з перевищенням нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах;
- невиконання у встановлені терміни заходів, направлених на скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- відсутність або неправильне ведення форм первинного обліку видів і обсягів шкідливих речовин, що викидаються в атмосферне повітря;
- відсутність лабораторного контролю за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря;
- порушення правил експлуатації газоочисного обладнання;
- порушення правил складування і утилізації промислових та побутових відходів;
- транспортування, зберігання і застосування пестицидів та агрохімікатів, що спричинило забруднення атмосферного повітря;
- будівництво або реконструкція об'єктів у великих містах та регіонах з підвищеними рівнями забруднення без рішення Кабінету Міністрів України,

місцевих органів влади і позитивних висновків державної екологічної експертизи;

- будівництво об'єктів з порушенням норм і вимог щодо охорони атмосферного повітря;

- невиконання розпоряджень та приписів органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони та використання атмосферного повітря;

- перекручування даних держстатзвітності, відмова від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан

- атмосферного повітря, джерела забруднення, а також приховування або перекручування відомостей про стан екологічної обстановки, яка склалася внаслідок забруднення атмосферного повітря.

Контрольні питання

1. Розкрийте зміст інспекційної перевірки стаціонарних джерел забруднення.

2. Вкажіть на особливості інспекційної перевірки пересувних джерел забруднення повітря

3. Назвіть вимоги до вимірювальних приладів, що застосовуються при інструментальному контролі пересувних джерел.

4. Назвіть основні порушення законодавства про атмосферне повітря.

5. Розкрийте завдання операції “Чисте повітря”.